

Universitat Oberta
de Catalunya

La contribució de la recerca universitària a la prevenció de riscos en la contractació

uoc.edu

Agustí Cerrillo i Martínez
@agusti_cerrillo

Metodologia

60

33 → 2017

27 → 2019

El papel de los medios electrónicos en la lucha contra la corrupción

8 riesgos

L'extensió de la corrupció en la contractació pública

La contractació pública és un dels àmbits de l'actuació de les Administracions públiques on els riscos de corrupció estan més estesos

“El fraude es el gusano que vive en casi todas las manzanas de contratación pública. Con unos artificios o con otros, es el caso que los contratos terminan adjudicándose no a la oferta más beneficiosa sino al que se ha concertado con quienes van a decidir”
(Nieto, 1997)

01 Riscos relacionats amb les limitacions de la legislació

Hi ha riscos de corrupció en la contractació pública relacionats amb les limitacions de la legislació vigent pel que fa al seu propi contingut i la seva aplicació.

“cuando comencé a leer la ley y fui de entrada a la Exposición de Motivos, no dejé de sorprenderme la ausencia de una palabra que yo buscaba sin falta (...). Me refiero a la palabra ‘corrupción’” (Martín-Retortillo, 2000, 83)

“existen determinadas disfunciones en la regulación española de los contratos públicos, muy imbuida de una visión estrictamente hacendística, que han conducido a la situación ahora denunciada por las instituciones europeas” (Gimeno Feliu, 2016d)

“Un correcto diseño de la estructura jurídica que sustenta el procedimiento puede dificultar de manera efectiva la aparición de corrupción” (Miranzo, 2019)

02 Riscos relacionats amb la baixa transparència

La manca de transparència i de publicitat en la contractació pública ha estat tradicionalment identificat com un dels principals riscos de corrupció

“En la medida en que en numerosas ocasiones su impulso corre a cargo de las mismas instituciones o responsables que participan en estas actividades” (Cerrillo i Martínez, 2012).

La transparencia “bien practicada, se convierte en la principal herramienta para una gestión íntegra y profesionalizada. Sólo así podemos avanzar hacia la nueva cultura del buen gobierno y poner en marcha, en palabras, del profesor Rothstein, el Big-Bang anticorrupción” (Gimeno Feliu, 2016d).

“La contractació oberta també pot tenir una incidència positiva en la garantia de la integritat pública i la prevenció dels conflictes d'interessos i la lluita contra la corrupció en la contractació pública” (Cerrillo i Martínez, 2017a)

03 Riscos relacionats amb la tramitació del procediment

Els riscos de corrupció en la preparació del contracte

Els principals riscos estan vinculats a la identificació de la necessitat de contractar i a l'elecció del procediment de contractació

“Constituye una práctica habitual de las Administraciones el fraccionar los contratos para disminuir su cuantía y eludir así los requisitos procedimentales de la Ley de contratos” (Villar Ezcurra y Marfá Badaroux, 2003, 1125).

04 Riscos relacionats amb la tramitació del procediment

Els riscos de corrupció en l'adjudicació del contracte

- infracció de les normes de publicitat i del procediment
  - confusió de criteris de selecció i adjudicació;
  - exclusió injustificada dels licitadors;
  - riscos de corrupció vinculats a la determinació del preu del contracte;
  - la manca d'accés a l'expedient del procediment de contractació;
  - l'absència de concurrència.
-

05 Riscos relacionats amb la tramitació del procediment

Els riscos de corrupció en l'execució del contracte

- l'abús de la subcontractació;
- l'elecció no transparent o la manca de rendició de comptes dels subcontractistes;
- la revisió de preus en relació a les ofertes anormalment baixes;
- els sobre costos de les obres;
- l'expedició de factures i documents falsos;
- l'insuficient seguiment del contracte;
- la deficient separació de les obligacions financeres, especialment del pagament.

“Una de las principales ‘puertas’ de la corrupción en España, haya sido la generosa interpretación del derecho a modificar los contratos, no solo por imprevisibilidad, sino por nuevas necesidades o conveniencias políticas, alterando el precio final hasta en porcentajes de más de 200 por cien” (Gimeno Feliu, 2017).

06 Riscos de corrupció per la manca de contractació electrònica

La manca de desenvolupament de la contractació electrònica que també ha estat identificat com un risc de corrupció

“la contratación electrónica, además de la mejora de la eficacia de los procedimientos de contratación pública, ofrece garantías adicionales en términos de prevención y detección de las prácticas corruptas, porque contribuye a aumentar la transparencia y permite una mayor aplicación de procedimientos normalizados, así como la provisión de mecanismos de control” (Comisión Europea, 2014, 34).

07 Riscos relacionats amb la integritat pública

La integritat suposa l'absència d'influències indegudes d'interessos privats de càrrecs i empleats públics en les decisions públiques que pugui donar lloc a l'abús de la posició que ocupen per a l'obtenció de beneficis propis

“Eliminar los ámbitos de exención o la impunidad de determinados comportamientos es la única vía para reconducir unas prácticas crónicas y enfermizas que atentan contra el sistema en su conjunto” (Fernández Mallol, 2014).

“Es necesario también corregir las lagunas del marco normativo respecto de las prohibiciones de contratar vinculadas a una condena penal por actos de corrupción, para que éstas puedan explotar su potencial de instrumento de lucha contra estos fenómenos delictivos” (Medina Arnáiz, 2016).

08 Riscos relacionats amb els mecanismes de control

L'absència d'una bona governança de la contractació pot esdevenir un risc per a la corrupció

L'absència o l'eficàcia relativa de mecanismes de control de la contractació pública també constitueix un risc de corrupció

“Estos mecanismos presentan diferentes limitaciones como instrumentos para la garantía de la integridad en la medida en que a pesar de permitir identificar irregularidades e ilegalidades en materia de contratación pública no son, en general, adecuados para detectar tanto conflictos de intereses como casos de corrupción” (Cerrillo i Martínez, 2018).

Conclusions

- I. Hi ha poca recerca a Catalunya i a Espanya sobre els riscos de corrupció a la contractació pública.
  - II. Els documents acadèmics identificats tenen principalment una aproximació jurídica.
  - III. Els documents acadèmics analitzats no utilitzen metodologies quantitatives.
  - IV. La doctrina i les institucions han identificat nombrosos riscos de corrupció en la contractació pública.
  - V. Tot i l'increment d'estudis sobre la corrupció a la contractació pública no hi ha un coneixement més aprofundit sobre els riscos
  - VI. Les institucions públiques incorporen en ocasions en els seus informes i resolucions proposades per fer front als riscos de corrupció aportades per l'acadèmia.
-

Universitat Oberta
de Catalunya

 @agusti_cerrillo
 acercillo@uoc.edu

Gràcies per la vostra atenció

UOC